



Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

asupra proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.909/1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl

(nr.429 din 26.11.2018)

Examinând proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.909/1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă a doamnei deputat în Parlament, Valentina BULIGA, cu adresa nr.429 din 26.11.2018, DIRECȚIA GENERALĂ JURIDICĂ, în temeiul art.54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996, avizează proiectul cu următoarele observații și propuneri.

1. Prezentul proiect de lege are ca obiect de reglementare modificarea/completarea art.8 (*Înlesniri pentru participanții la lichidarea urmărilor avariei de la C.A.E. Cernobîl în zona de înstrăinare*), art.16 (*Pensia în cazul pierderii întreținătorului*) și art.18 (*Înlesniri la calcularea salariului lunar mediu pentru stabilirea pensiilor de dizabilitate și în cazul pierderii întreținătorului*) din Legea nr.909/1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, precum și completarea prezentei legi cu art.16¹ – 16², art.21³ - 21¹⁰.

2. Precizăm că prin avizul pe care îl emite potrivit art.54 din Regulamentul Parlamentului, Direcția generală juridică nu este în drept să se pronunțe asupra aspectelor de oportunitate ale soluțiilor legislative propuse în prezentul proiect de lege.

3. Potrivit Notei informative proiectul de lege își propune să majoreze baza de calcul la stabilirea pensiei de dizabilitate persoanelor a căror handicap a survenit în urma lichidării consecințelor avariei de la C.A.E. Cernobîl și pensiei de urmaș în cazul pierderii întreținătorului în urma avariei. Concomitent, în notă se mai spune că proiectul de lege are ca scop ajustarea Legii nr.909/1992 la prevederile Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, cu modificările și completările ulterioare.

4. Prin obiectul său de reglementare, proiectul de lege face parte din categoria legilor organice, iar reglementarea domeniului ține de competența exclusivă a Parlamentului, fiind astfel incidente dispozițiile art.66 și ale art.72 din Constituția Republicii Moldova.

5. Având în vedere implicațiile pe care le va genera adoptarea proiectului de lege asupra bugetului asigurărilor sociale, parte integrantă a bugetului de stat, devin incidente prevederile art.104 alin.(1) din Constituție, potrivit cărora solicitarea unei informări supra din partea Guvernului este obligatorie. Or, adoptarea proiectului de lege ar putea avea loc doar în cazul în care Guvernul va accepta cheltuielile preconizate supra în acord cu dispozițiile art.131 alin.(4) din Constituție, în sensul că aceste cheltuieli să fie previzionate în deplină cunoștință de cauză în bugetul de stat pentru a fi acoperite în mod cert în cursul anului bugetar.

6. Totodată se impune respectarea prevederilor art.21 alin.(1) lit e) din Legea nr.100/2017, care reglementează obligativitatea efectuării studiului de impact. Or, proiectele de lege cu impact asupra bugetului public, nu pot precede procedura de cercetare al soluțiilor legislative propuse privind efectele economice, sociale, legislative și bugetare pe care le produc acestea, finalizată cu un raport elaborat conform Metodologiei de analiză *ex ante*, aprobată de Guvern (art.25 alin.(2) și art.40 din L.100/2017) și anexat la dosarul de însoțire al proiectului de lege.

Totodată, art.24 din Legea nr.100/2017 prevede, că actele legislative cu impact asupra domeniilor social, economic și de mediu, asupra bugetului de stat sau asupra legislației în vigoare se elabează pe baza de documente de politici publice aprobate de Guvern sau Parlament.

7. Subliniem faptul că redactarea textului legislativ propus nu întrunește exact normele de tehnică legislativă, stabilite în Legea nr.100/2017 privind actele normative.

Astfel, față de forma prezentată a proiectului de lege, formulăm următoarele observații și propuneri:

a) la *Art.I partea introductivă*, textul ”- *XII din 30 ianuarie*” e necesar de exclus;

b) la *Art.I pct.1*, semnalăm că în Nota informativă nu se regăsește o argumentare în favoarea propunerii de a pasa către ”*organele administrativ-teritoriale militare*”, atribuția de eliberare a legitimației și insignei de participant la lichidarea consecințelor de la Cernobîl, care actualmente, conform art.8 alineatul 4) punctual 1) subpunctul trei din Legea nr.909/1992, ține de ”*ministerele, departamentele, comisariatele militare respective și de organele de muncă și protecție socială*”. Mai mult, însăși termenul ”*organelle administrativeteritoriale militare*” utilizat în textul propus pentru norma amintită, ar fi trebuit să aibă o definiție în sensul prezentei legi, pentru a evita orice interpretare eronată.

Pe cale de consecință, soluția legislativă propusă la Art.I pct.1 pentru prima teză din textul actual al art.8 alineatul 4) punctual 1) subpunctul trei din Legea nr.909/1992, urmează a fi reanalizată și reformulată;

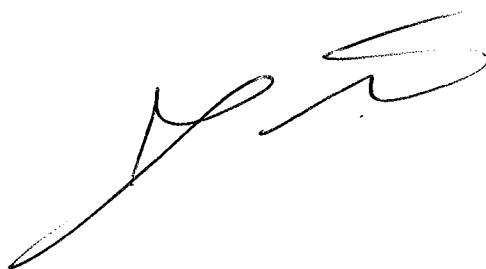
c) la *Art.I pct.2*, semnalăm că textul propus pentru completarea art.16 din Legea nr.909/1992, contravine art.54 alin.(1) lit g) din Legea nr.100/2017, deoarece

dublează prevederile art.24 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, care reglementează expres condițiile de stabilire a pensiei de urmaș în urma pierderii întreținătorului.

d) pe cale de consecință semnalăm că și textele propuse la *pct.3 Art.I* din proiect, pentru art.16¹ privind dreptul de opțiune al asiguratului care îndeplinește condițiile pentru obținerea mai multor categorii de pensii, dublează prevederile art.11 din Legea nr.156/1998, iar textul art.16² constituie normă în alb, de trimitere expresă la art.32 din Legea nr.156/1998;

e) la *pct.5 Art.I*, textele propuse pentru art.21³, art.21⁴, art.21⁵, art.21⁶, *art.21⁷*, art.21⁸, art.21⁹, art.21¹⁰ dublează, respectiv, textele normative ale art.30, art.31, art.34, art.35, *art.36*, art.37, art.38 și art.40 din Legea nr.156/1998.

Mai mult, e necesar de subliniat faptul că *art. 36 alin.(1) din Legea nr.156/1998*, potrivit căruia asiguratului care își stabilește domiciliul în străinătate nu i se acordă drept la pensie conform prezentei legi și, a cărui text este reprodus în art.21⁷ propus pentru completarea Legii nr.909/1992, a fost declarat *neconstituțional* potrivit *Hotărârii Curții Constituționale nr.10 din 08.05.2018, în vigoare din 08.05.2018.*



Ion Creangă
Șef Direcție